Vári Attila

Édes-lyuk

Ötödik Békai Pál, nyugalmazott vasúti váltóőr, jelenkori foglalkozását tekintve a Súrlott Grádics kisvendéglő törzsasztalának tagja, arra ébredt, hogy a rádió bemondta, száz évvel a valós események után, újra kitört az első világháború. Sőt, már jócskán benne is voltak a sűrűjében. Przemyśl ostromáról mondott valamit a bemondó, s ő, álomittasan, csak akkor gondolta végig ezt az egész háborús dolgot, amikor az erőd nevét hallotta. Hiszen, ha 1914. év november második lenne, ahogy a rádióból hallotta, akkor nem lehetne még rádiókészüléke, másodsoron pedig akkor éppen halottak napja után lenne, márpedig hiába nézte zakóját, mert a hajtókán nyoma sem volt annak az odatűzött krizantémnak, amit ilyenkor, halottaira való emlékezésképpen napokig szokott hordani.

Valami egészen különös dolgot álmodott, amit a hirtelen ébredés miatt nem tudott felidézni. Abban egészen biztos volt, hogy az Édes-lyuk (nő zenekarral) nevű nyilvánosházban történt az az álombeli eset, de hogy mi az, azt nem tudta kihámozni a fejében tolatást végző ízek és illatok halmazából. Csak téblábolt. Fiókokat nyitogatott, aztán arra gondolt, hogy még a déli sörözés előtt, ilyenkor, kilenc óra táján, amikor teljesen üres a kocsma, leül a törzsasztalhoz, hátha eszébe jut valami abból a hihetetlen gazdag éjszakai látomásból.

Az ajtaja előtt, mint minden nap, már ott volt a helyi napilap, s a címénél kétszer nagyobb betűkkel az állt az első oldalon:

LESZ ÍTÉLET A GYERMEKPORNÓ ÜGYBEN?

Ötödik Békai éppen csak rápillantott, nem tudhatta, hogy ez a nem akaratlagos pillantás még sok dolgot fog felidézni, bár nem értelmezte, amit látott, csupán csak észlelte a címben megkérdőjelezett eseményt, az mégis kihatott az egész napjára.

A Súrlott Grádicsban, Ötödik Békai Pál nyugalmazott vasúti váltóőr törzsvendéglőjében, a jellegzetes kocsmaszagot felfrissítette az a pipafüst, ami az ő asztalának hamutartójából bódorgott a mennyezet felé. Nem szívott már jó negyven esztendeje, akkor tette el a csibukot búza közé egy Pure Ceylon Tea feliratú, angol gyarmati időkből származó pléhdobozba, amikor abbahagyta a dohányzást. A búza-tartósítást hajdani állomásfőnökétől, dr. Gergelyffytől tanulta, az Örmény Katolikus Segélyegylet elnökétől, aki csizmáját tartotta így,

gabonába temetve, amit 1896-ban az ezredéves ünnepségekre díszmagyarjához csináltatott, amiben Ferenc József kezéből vehette át a kitüntetését. Azt mondta, a szemes terményben tartott természetes anyagok, a bőrből, fából készült dolgok nem száradnak szét, mert lélegeznek, s igazából nagyapja és dédapja is ezt tették, de mert M. szabad királyi városban nem lehetett szezámot kapni, amit ősei használtak hasonló célzattal, ő tízévenként cseréli a csizmába és a köréje öntött búzát.

Az ébredése utáni zűrzavarban eszébe jutott valaminek a hangulata, s egy név. Suzanne, aki állandóan azt mondta neki, hogy ő valójában Juja, olykor azt, hogy Suzy, s ez olyan torlódást okozott az agyában, amihez hasonló még a valóvilágban is csak ezerkilencszázkettőben történt, amikor a frissen kinevezett forgalmista rossz utasítást adott a tolatásvezetőnek, s úgy összekeveredtek a marhavagonok a személykocsikkal, hogy aznap nem is indított vonatszerelvényeket az állomás.

Nem tudta, hogy mi az a régi, felidézhetetlen dolog, ami kimondatlanul motoszkált a fejében, de arra biztosan emlékezett, hogy jóízűen pipázott álmában, ezért kezdett keresgélni az ős-öreg almáriumban, s bukkant rá a fényét vesztett ezüstözött teásdobozra, amely színültig volt búzával, s amelyet nem nyitott ki már jó negyven esztendeje.

Óvatosan kirázta a belé ragadt gabonaszemeket, aztán zsebre vágta a régen látott pipát, úgy érezte, ha ez még nem is az ajtó, de legalább a kulcs az álmában fölsejlő történethez, s hogy köze lehet ahhoz a kínzó, felidézhetetlen dologhoz, ami miatt reggeli kávéja sem esett jól. Útközben vett egy csomag szálasra vágott dohányt, aztán a gyógynövényboltban egy zacskó somkóró virágot, mert hajdanában is azzal ízesítette a szívni valót, s a Súrlott Grádicsnál kért egy fél kupica mézes-bort, hogy összegyúrhassa őket, mielőtt megtömné a keverékkel a pipáját. Aztán, félve a visszaeséstől, mert valójában soha sem tudott lemondani erről az élvezetről, megkérte a csapost, hogy gyújtson rá helyette. A lassan égő, olyan lassan, mint amikor óra helyett a sakkozók is valódi egytöltésnyi bruyert, hangagyökér pipákat használtak időmérésre, a hamutartóba tette, remélve, hogy a füst és a fröccsök meglódítják emlékezetét. Úgy helyezte el, hogy a kékes füst, közte és az ablak között opálosítsa a levegőt, s az utcai farmernadrágos forgatag egyszerre csak olyan emlékképpé változott, amelyben szalonkabátos, cilinderes urak, bokáig érő, testhez simuló selyemruhát viselő hölgyek korzóztak a flaszteren.

Eszébe jutott, hogy abban a Nagy Béke Korának nevezett időben, amikor az arany- és ezüstpénzeket véglegesen felváltották a bankjegyek, ő is csináltatott magának egy disznóbőr levéltárcát, amely még most is, száz évvel az elkészülése után is kifogástalanul teszi a dolgát. Elmosolyodott azon, hogy a nagy-magyar érzelmű örmény állomásfőnök javította ki levéltálcára, amikor briftasninak mondta, mint ahogy az ágy melletti nahtkasztli, amiben a bilit tartották úri házakban, Gergelyffy úr szerint annak is magyar szónak kellene lennie, s talán már senki sem tudja rajta, Ötödik Békain kívül a világon, hogy az ott tartott edény miatt az a neve, hogy éjjeliszekrény. Talán pontosabb is lenne, az éjjeli helyett inkább bili-szekrénykének nevezni – gondolta.

Az éjjeliszekrényről eszébe jutott az Édes-lyuk (női zenekarral) nyilvánosházban tevékenykedő Klotilda kisasszony, akinek a nevezett bútordarabja arra is szolgált, hogy az aktushoz szükséges, a Madám által megkövetelt, de a gumi megjelenése előtti időkben, a százas dobozzal vásárolt „real cotton" valódi amerikai gyapot óvszert használat után oda dobhassa, elrejtve egy csatos befőttesüvegben.

Zakója belső zsebéből kivette nevezetes disznóbőr levéltárcáját. A számlák, névjegyek között kellett lennie annak az osztrák–magyar bankjegyutánzatnak, amelyet, megrendelésre, a helyi újságnyomda készített valaha, s amelyen a virágkalapot viselő hölgy képe helyett saját fényképét tétette be, aki tréfának szánta, vagy mint Klotilda kisasszony: önmaga népszerűsítésének, egyben névjegyének is. A zehntausend kronen, a tízezer korona felirat alatt, ahol az eredeti bankjegyeken az österreichisch–ungarische bank, az osztrák–magyar bank szerepelt volna, a keresett nyomtatványon az állt: én többet érek, keress az Édes-lyukban.

Azokban az első világháborús években, amikor Ötödik Békait felmentette a MÁV a frontszolgálattól, gyakran fordult meg a műintézetben. Ő volt az egyetlen sorköteles fiatal a sok éltes korú vendég között. Szerette nézni Klotilda különszámát, aki hanyatt fekve egy asztalon, a hatalmas mellei közé helyezett császárkörtét a testén áthullámzó egyetlen kígyózó izommozgással szétlapította, anélkül, hogy kezével segítette volna a műveletet, s az idős férfiak borsos árat fizetve érte, kiszürcsölhették köldökéből a gyümölcs levét.

Klotilda szenvtelen arccal csinált mindent, s a ház egyetlen fiatal férfi vendégének, hiszen a többiek a frontokon voltak, neki, Ötödik Békainak el is mondta az okát.

– Liebling – mondta összetéveszthetetlen lengyeles kiejtéssel, de német–magyar keveréknyelven, mellőzve a nyelvtani szabályokat. – Én nem szeretek der hahn, a kakas, tudod Paulchen, nekem die henne, a

tyúk kell, weibliche Genitalien sind schön a női izé, a valag van szép. Csak lányokkal tud csinálni Klotilda nagy élvezés.

Ötödik Békai olyan szakszerűséggel tudta megtömni abban az időben a pipáját, hogy ha szobára vitte a kisasszonyt, a zakója zsebében még akkor is szívásra készen állt a magában senyvedve parázsló dohány, amikor dolga végeztével, már nadrágtartóját is visszahúzta a vállára.

Klotilda kisasszony néha elkérte a pipát, aztán már szokássá vált a szeretkezés alatt, s olyan füstkarikákat tudott eregetni, hogy némelyik pillanatokig is állni volt képes vendége feje fölött. Mint egy glória. Klotilda kisasszony ilyenkor sikongatva nevetett, s mondta anyanyelvén, valahogy így: svieti csiovjek. Szent ember.

A hosszú háborús évek alatt úgy megszokta a bordélyházi kielégüléséhez tartozó, arcába fújt füstöt, hogy az intézmény negyven évvel későbbi bezárása előtt, egészen pontosan az államosításnak nevezett, népi tulajdonba vételekor, élete utolsó bordélyházi napján is arra kérte Suzanne kisasszonyt, hogy még egyszer utoljára fújjon füstöt az arcába. A csinos szőke kamaszlány felárért máskor is megtette, végig fogai között tartva a pipát, de mert utálta a füst ízét a szájában, azzal a hipermangános ibolyaszínű vízzel, amely a mosdótálban a művelet utáni altestmosásra szolgált, hangosan gargalizálva, kiöblítette száját. Ilyenkor minden egyes alkalommal rájuk nyitott Vedresné, a Madám, aki tiltotta az orális szexet, mert szerinte az méhen kívüli terhességet okoz.

A Súrlott Grádics asztala fölött szállongó pipafüstben kirajzolódott Ötödik Békai előtt Suzanne arca. Az a fitos orr, a lenszőke fürtök, s Békainak most, hetven évvel később esett le a tantusz, hogy a lány nemcsak a mámor pillanatában illesztette fogai közé, hanem azért is tartotta szájában mindvégig a pipát, mert az volt az Édes-lyuk jelszava, hogy tisztességes kurva nem csókolózik, nem élvez az ügyféllel, s Suzanne valószínűleg ezzel a pipa-zárral őrizte ajkai szüzességét.

– Hogy micsoda kacskaingós úton jut el az ember a világ megértéséhez, azt maga nem is sejti Lajos – mondta a csaposnak, s átadta a pipát, hogy az újra szívjon rajta egyet, mert egyre csenevészebb füstpamacsok szállingóztak belőle.

Suzanne kisasszonyra gondolva, akit bakfisként, cselédlánynak szegődtettek szülei a városi úri háznak vélt bordélyba, s akinek szüzessége elvételét tombolán sorsolták ki a törzsvendégek között ezerkilencszáznegyvennyolc tavaszán, néhány héttel az államosítások előtt, Békai eljutott oda, hogy megértse azokat az indulatokat, amelyeket

egy senkinek sem ártó, gyermektelen özvegyasszony története korbácsolt M.-ben, a már nem is szabad, nem is királyi városban.

*

Ötödik Békai Pál, nyugalmazott vasúti váltóőr gyakran állt meg a szomszédos utca egyik háza előtt. Valami odavonzotta a tekintetét, az udvart bámulta, ahol óvodányi gyermek nyüzsgött, akikre látszólag senki sem vigyázott, hacsak nem az az idős hölgy, aki ott tipegett közöttük, s akinek ha nem látta volna fehér haját, azt is hihette volna, hogy iskolás kislány keveredett a négy–ötéves gyermekek közé. Egy olyan aprócska, töpörödött ház állt az udvarban, amilyen csak a mesékben van, s amelyet csak a néhány arasz magasságú líceum-sövény választott el az utcától. Itt éldegélt a francia asszonynak nevezett özvegy. Már jóval túl a nyolcvanon is, fürge volt, örökkön vidám, s a postás naponta hozta a Juja von Lascoud névre szóló küldeményeket, mintha az egész világegyetemmel tartotta volna levélben a kapcsolatot.

Ötödik Békai, amikor először hallotta, hogy hívják, nem is csodálkozott, de arra gondolt, hogy eredeti neve Zsuzsa lehetett. Hallott valamit a néhai férjről, egy hajdani Torontál megyéből kitelepített francia földbirtokosról, akinek családja még Mária Terézia korában kapta a német-római birodalmi bárói címet, s ettől lett nevetségesen torz a francia családnév előtti a német „von” szócska. Ő, Jaques von Lascoud írta címzettként leveleire abban a formában az asszony nevét, hogy Juja.

Ötödik Békai csak pillanatokig bámulta az udvart. Baloghné a Súrlott Grádics tulajdonosa figyelmeztette, hogy ne sokáig ácsorogjon a ház előtt, a gyermekeket nézve, mert olyan világot élünk, ahol egy kedves mosolyt is félreértenek az emberek.

– A nyugalmazott bányamérnököt, akinek egész családját megölte egy részegen száguldozó autós, a temetés után egy héttel megvádolták gyermekmolesztálással, mert a parkban megsimogatta egy kislány haját, aki éppen olyan volt, mint a néhány napja halott unokája, s a játszótéri kismamák addig tartották fogva a földre tepert öregembert, amíg meg nem érkezett a rendőrség.

– Hát igen, egy magam korabeli vénemberről mindenféle rosszat fel lehet tételezni – gondolta, de az eszébe sem jutott, hogy a mosolygós francia asszony is bajba kerülhet.

Megpróbálta felidézni Juja asszony arcát a pipafüstben, hogy milyen is lehetett fiatal korában, de valamiért mindig az Édes-lyuk üdvösképének, Suzanne kisasszonynak arca kúszott be a hamutartóból szállingózó füst szellem-homályába.

Juja férje, aki az államosítás és a kitelepítések előtt ezerholdas földbirtokosként a bánsági birtokán, a Torontál megyei Zsombolyai járásban, a hajdanában félig francia telepesek által benépesített községben húsmarha-tenyésztéssel foglalkozott, a városi vágóhídon kapott munkát, felvásárló lett, s állandóan a környező megyék útjait járta, de levelezőlapjai naponta érkeztek Juja címére az ország különböző pontjairól, s így a környék sem szólíthatta másként, mint ahogyan azt a postástól hallották. Nem Zsuzsaként, hanem Juja formában emlegetve.

Özvegysége első hónapjaiban a Lányok, Asszonyok című újságban hirdetett, levelezőpartnert keresve, arra kérve azokat, akik szívesen választanák őt unaloműzésre, tapasztalatcserére, jelezve a bemutatkozásban, hogy mindennapjaikról, kibeszélhetetlen titkairól is levelezhetnek vele, de kisnyugdíjasként csak azoknak tud majd válaszolni, akik felbélyegzett borítékot is küldenek neki.

Mindenről levelezett. Kompóteltevéstől a gyapjúholmik molytalanításáig, a házinyúltenyésztéstől az akvarisztikáig minden érdekelte, bár nem voltak halai, szívesen fogadta a tanácsokat. Olyanokat is, hogy mit kell tenni, hogy a hasznos, de értéktelen guppik túlszaporodását megakadályozza, megvédve ezzel az akvárium többi lakóinak szűkös életterét, még olyan levélre is szívesen válaszolt, amelynek értelmét nem tudta kibogozni a szálkás betűkkel megkezdett, de befejezetlen mondatok halmazából.

Nyugdíjas volt. Élete harminc esztendejét a szappangyár csomagolórészlegén töltötte, ahol selyempapírba, aztán kisméretű kartondobozokba rakta a drágábbnál drágább mosdószappanokat. Esküdtek arra a szomszédok, hogy Juja néni ó-levendula illatú, de abban tanácstalanok voltak, hogy bőre ennyi idő után is őrizheti a levendula jellegzetes szagát, vagy pedig úgy megszerette a gyárban ezt a fajtát, hogy azóta is csak ettől érzi magát tisztának.

Egész kis állatsereglete volt. Egy cirmos cica, egy örökkön ugrándozó, mindenkit barátságos farokcsóválással üdvözlő foxterrier, egy hatalmas belga fajtájú nyúl, egy szelíd kendermagos tyúk, s mindenek tetejében az örökkön „jó napot” kívánó mátyásmadár.

Békai úgy sétált el a figyelmeztetés után a ház előtt, hogy csak szeme sarkából gyönyörködött a gyermeksereg felhőtlen jókedvében.

Néha egész óvodányi gyermek vette körül Juja asszonyt. Eleinte csak átbámultak a kicsik a kerítést pótló sövény fölött, amit egy ötéves gyermek is át tudott volna lépni, aztán egyre közelebb és közelebb merészkedtek Mukihoz, a kutyához, ölbe vehették a Pitypalatty névre hallgató cicát, s a végén már nevetéstől, gyermekzsivajtól volt hangos az

udvar, és Juja néni lett a kicsik számára a mérce. Mindegyre elhangzott a szájukból otthon, hogy Juja néni ezt mondta, azt másként csinálja, s már olyan régóta második otthonuk volt a környékbeli gyermekeknek a hely, hogy volt olyan kicsi, akinek apja vagy anyja is az elvarázsolt udvaron tanulta a gyermekjátékokat, s dalolta azokat az énekeket, amelyekkel csecsemőkorában vigasztalta, a mai napon már Juja néni gyülekezetét szaporító csemetéjét.

Néha kisegítője is akadt. Utoljára egy a gyermekét egyedül nevelő férfi, aki segített abban, hogy kirándulhassanak a közeli rétre, szamócát keressenek az erdő szélén, s egy alkalommal hosszas szervezés után, busszal mehettek a város központjában felállított játszóházba. Az is szép volt, de nem akkora élmény, mint a közös zöldségsaláta készítés, amikor puszta kézzel turkálhattak, kevergethették, vacskolhatták a „jaj be finom" uzsonnájukat.

Az is szórakozásuk lett, hogy mindenki hozott egy kis zacskó lisztet, falásnyi lekvárt, üvegecskében cukrozott kakaót, s mindenféle egyebeket. Aztán együtt sütötték a Juja néni féle palacsintát a négyszögű kalácstepsiben, a karácsonyi fenyődíszpiskóta piciny sütőedényeiben, a kuglófformában, s a szülők a kerítésen kívüli járdáról figyelhették, hogy gyermekeik milyen étvággyal eszik azokat a dolgokat, sajtos, lekváros, mákos ínyencségeket, amelyeket otthon erőnek erejével sem lehetett beléjük imádkozni.

Az öregasszony tudta, hogy még a mérgező gombák sem lehetnek ártalmasak attól, hogy valaki megfogja őket, de olvasott egyik levélben arról, hogy a túlérett gomba spórája allergiás tűneteket okozhat, ezért az erdőszélen, a fűben hasalva, csak megcsodálhatták az esernyő méretű őzlábgombát, de nem volt szabad megérinteni sem.

Hallgattak rá a kicsik. Meséket talált ki. A hajnal fénysugarai elől menekülő vekkeróráról, a szerelmes mozdonyról, aki soha nem találkozhatott a személyvonat pirosra festett első osztályú vagonjával, amit mindig szándékosan a vonat végéhez kapcsoltak a tolatást vezető vasutasok. A focilabda nagyságú, zöldhéjú görögdinnyéről, aki irigyen nézte a divatos mintás pólót viselő szomszéd csíkosat, s addig-addig irigykedett, hogy a végén, meghasadt a méregtől.

Egyszerű mesék voltak ezek, szilvásgombócról, amelyik világgá akart gurulni a tányérról, mert nem szerették.

Lecsóról, amiben aranypénznek hazudta magát a kolbászkarika, hogy a csokoládéra áhítozó gyermekek előtt a leggazdagabb ételnek mondhassa magát.

És mert megtudakolta, hogy milyen ételt nem szeret egyik vagy másik gyermek, olyan étvágygerjesztő mesét talált ki a tejberizsről, a zöldbabfőzelékről, a fasírozottas spenótról, hogy napokkal később nevetve mesélték a szülők, hogy csoda történt, a gyermekük kikövetelte azt, amit addig soha meg nem evett volna.

Egyetlen gyermek volt, akit nem szerettek a többiek. Aki megcibálta a Pitypalatty farkát, addig-addig rugdosta Mukit, amíg az fájdalmában ugatni nem kezdett, csak a szelíd kendermagos tyúk és a hallgatag nyúl nem hagyta magát, az egyik a csőrével jó nagyot csípett a gonoszkodó lábába, a másik pedig felugrott, és megharapta a copfját.

Csak ez az elsőbe készülő kislány nem szerette Juja nénit. Néha megállt a ház előtti járdán, és hangosan csúfolkodott a többiekkel. Óvodás povodás, csípjen meg a lódarázs – kiabálta túl a többiek énekét, akik a „megy a gyűrű vándorútra", játékhoz énekelték a hozzávaló dalt.

És ő okozta a felfordulást.

Egyik alkalommal egy kiscsoportos óvodás kislány bepisilt a sok kacagástól, s Juja néni megmosdatta, kimosta a bugyiját, s ki is akasztotta a napra, hogy száradjon.

– Juja néni megmutatta az Évike punciját a fiúknak – hazudta otthon, s az anyja szétkürtölte a környéken, hogy a francia vénasszony gyermekpornóval foglalkozik.

– Egymással szexeltet öt–hatéves kicsiket, rengeteg megrendelője lehet, mert a postás azt mondja, hogy évente több ezer levele érkezik a megrendelőktől – mondta egy újságírónak.

A legaljasabb gyermekpornó, kürtölte világgá a bulvárlap, s azzal kezdte a cikkét, hogy négy–ötéves gyermekeket kényszerített nyilvános nemi aktusra egy „cukros néni".

Az ügyészség és a gyermekvédelmi szakhatóság sem maradhatott tétlen. Egy délután, amikor bújj-bújj zöld ág, zöld levelecskét játszottak, rendőrségi riadókocsikkal telt meg az utca. Fekete rohamruhába öltözött, arcukat fekete maszkkal elfedő, a készenléti rendőrséghez tartozó fegyveresek teperték le és bilincselték meg Juja nénit. Hurcolták, mint valami zsákokat a kisbuszban várakozó gyermekvédelmisekhez a kicsiket, s amire a szomszéd házakból kiszaladhattak volna a szülők, már csak a távolodó autókat és azt láthatták, hogy kézről kézre adogatva, levélkötegeket zsákolnak a rendőrök.

– Nincs számítógép, sem tévé, sem videomagnó a házban – jelentette, aki pillanatok alatt felborogatott minden tárgyat a szoba-konyhás házikóban.

A síró szülők, úgy ahogy voltak, otthoni ruhában, félig öltözötten, papucsosan indultak a rendőrség felé, s mire kiértek a főtérre, már zúgó, tüntető tömeggé vált a kezdeti néhány emberből álló tiltakozó menet.

Órákig faggatták a rendőrök a sírni sem tudó, megszeppent gyermekeket, akik a kérdést sem értették, mint ahogy azt sem, hogy miért kell félmeztelenül, úgy, ahogy Juja néni udvarán játszottak a kánikulában, ebben a hideg, ellenséges szobában üljenek.

Az utcán szinte széttépték a gyermekvédelmi osztály vezetőnőjét, aki azt mondta, hogy az olyan szülőknek, akik egy gyermekpornót forgalmazó vénasszonynak átengedik a kölykeiket, börtönben a helyük.

Egyre nőtt a tömeg. Az új adórendelet ellen tűntettek, egy külvárosi postafiók bezárását kifogásolták mások, s amire a rendőrfőnök úgy döntött az ügyész ellenében, hogy haza kell engedni a kicsiket, már használt gumiabroncsok égtek a környező utcákban, s elégedetlenek kormányellenes tűntetésévé alakult az esemény.

Másnap a legnagyobb példányszámú országos napilapban, rendőrségi forrásokra hivatkozva, Juja von Lascoud előéletéről jelent meg vezércikk.

LESZ ÍTÉLET A GYERMEKPORNÓ ÜGYBEN?

Valóságos bűnszövetkezet

A báróné, aki Juja von Lascoudnak nevezteti magát, valójában egy büntetett előéletű prostituált. Valódi neve Bónya Zsuzsa, aki 1932-ben született, s akit 1948-ban a nyilvánosházak bezárásakor tizenhat évesen vettek őrizetbe és ítéltek el üzletszerű kéjelgés, szeméremsértés, közerkölcs rombolása miatt. Látszólag egy békés, szeretetre méltó öregasszony szerepét játszotta, de mint helyi hírforrásunktól megtudtuk, több ezer levelet foglaltak le a lakásán a nyomozók, ami azt mutatja, hogy a vén kéjenc pornókirálynőnek, egészen nagy, az ország minden megyéjére kiterjedő hálózata volt.

Megtudtuk továbbá, hogy az ügyben cinkosként, tettestársként felelősségre vonható szülők, valótlanságot állítva azt nyilatkozták nemzetközi jogvédő szervezeteknek, hogy gyermekeiket nélkülük, megfelelő környezet és pszichológus szakértő nélkül erőszakkal tartották fogva és hallgatták ki.

dr. Ana Paula, a gyermekvédelmi osztály vezetője elmondta, hogy mind a kilenc helyszínen talált kisgyermek egy-egy a csecsemő és gyermekvédelmi hatóság szakgondozójának kíséretében jelent meg a rendőrségen, s durva hazugság, hogy erőszakkal hurcolták volna őket a rendőrségi kisbuszba.

Megtudtuk továbbá, hogy a pénzsóvár, telhetetlen pornókirálynő perben áll az állammal, mint jogos örökös, igényt tart ezer hektár bánsági földre, ami hamisítványnak tűnő házassági levele alapján, természetesen meg sem illetné.

Néhány perce érkezett hírek szerint, az érdekelt bánsági ügyészség nyomozást rendelt el a hamis okiratok miatt.

Vigyázzatok gyermekeitekre, a haramiák békés vénasszony képében is köztetek lehetnek.

Egyetlen hét alatt, az újságoknak egyre több, hivatalos körökből származó információt közlő anyagai miatt, nagyot fordult a közhangulat. A szülők, akik eleinte hinni sem akarták, koholmánynak tartották a Juja néniről terjesztett rémtörténetet, gyermekeiket faggatták, s egyikük, kétségbeesésében, hogy nem figyelt fel első perctől a titokban folyó borzalomra, munkahelyének telepéről elindult egy talajgyaluval, s mire a rendőrség a helyszínre ért, már földdel tette egyenlővé Juja házát.

Ezekre gondolt Ötödik Békai Pál, aki mostanában egyre többször álmodott az Édes-lyuk béli szép napokról, élete egyetlen olyan helyszínéről, ahol mindenki éppen az volt, aminek látszott. A kurvák kurvák voltak, a vendégek pedig egytől egyik olyan férfiak, akik fizettek azért, hogy részesei lehessenek Vedresné, a Madám köztársaságában az osztályon felüli szolgáltatásnak, ahol még a látszatát is kerülték a kikapós asszonyok, ahogy ők nevezték, a dilettánsok hazugságra épülő életének.

– Azok a műkedvelő dilettánsok az igazi kurvák – mondta a Madám. – Összevissza hazudoznak kegyetlen férjről, házasságuk börtönnapjairól, arról, hogy első látásra szerelmesek lettek újdonsült, félórája felszedett partnerükbe, pedig csak egy jó kis dugásra vágynak, hogy magukba szippanthassák a simafejű fókát. Sok a szélhámos amatőr az utcákon, rontják a mi tisztességes üzletünket. Mondja csak, Pali fiam, hazudta itt valamelyik lányom, hogy szerelmes magába? És várta itt valaki, hogy maga szerelmet hazudjon? Aztán pedig, példának okáért Klotilda pontosan annyit kér, amennyit ér. Az esti 3 koronában benne vannak az italok és persze a lányok minden tudása is.

Békai egy étlap hátán elkezdett számolni, mivel a napokban adott el egy osztrák aranytallért, tudta az árfolyamokat.

– Ha 1914-ben egy osztrák–magyar korona 0,328 g aranynak felelt meg, akkor a három korona belépő, annyi, mint 0,984 gramm arany. Ma egy gramm arany 10 ezer körül van, akkor durván, mai áron tízezer forint volt egy teljes éjszaka az Édes-lyukban, amiben benne volt az italfogyasztás is.

Ötödik Békai arra gondolt, Jujának, a francia asszonynak biztosan köze van az Édes-lyukhoz, mert azt tapasztalta az utóbbi időben, hogy rengeteg dolog vette kezdetét ott. Olyan volt Vedresné, a Madám háza, mint a Föld forgásához szükséges tengely, ahhoz, hogy nappal és éjszaka is legyen ezen a bolygón.

Rengeteg Suzanne-ra gondolhatott, akiket bordélyházi látogatásain megismert, s eltöprengett azon, hogy nem sok különbség volt köztük. Talán csak annyi, hogy az egyik magas sarkú cipőben ment az ágyba, s a szeretkezés ritmusára dobolt az ágy támláján a vasspiccével. Egy másik, akár egy függönyt, szétnyitotta csipke kezeslábasán a szeretkezés színpadát, de soha nem vetkőzött tovább, mondván, hogy „te csak a pinámért fizettél", s volt egy olyan Suzanne is, aki végig imádkozott közben.

Még füstölgött Ötödik Békai pipája, s mert nem volt biztos abban, hogy emlékei egyre porosodó lomtárából a megfelelő Suzanne került-e elő Juja kapcsán, s vajon melyik lehet élete sok Suzanne-ja közül a napok óta keringő Juja történet alanya, végül döntött, azonosította az újságok címlápján szereplő Juját Suzanne-nal, a hasonló sorsú, álmaiban rendszeresen visszatérő bordélyházi bakfissal.

Nem is sejtette, hogy töprengése közepette, amikor arra gondolt, hogy valami Bányai, Boglyai lehetett a Suzanne, azaz Zsuzsika vezetékneve, a megoldás abban az újságban volt, amelyet összefogva zakója zsebébe rakott reggel.

Suzanne, Suzanne. Hiszen az Édes-lyuk lányai mind franciás hangzású művésznéven szerepeltek. A vörösek általában a Charlotte nevet örökölték, a nagymellűek Klotildok lettek, a szőkék Suzanne-ok, de mindig voltak Chouchou-k, akiket azért néha magyarul Picinynek szólítottak, s a mindig lustálkodó, félálomba szolgáltatást nyújtó fajták a Monchaton-ok, a Kiscica lányok sokságai.

– Tudja, Lajos, életem utóbbi száz esztendejének nevei és arcai úgy összekeverednek bennem, hogy néha a zsengekorú nőkről, akiket az utcán látok, az az érzésem, hogy valamikor fiatal koromban közelebbi testi ismeretségbe is kerültem velük.

– Nekem is borzalmas az arcmemóriám, Békai úr – mondta fogvájás közben a csapos.

– Nekem nem az arcmemóriámmal van baj, hanem azzal, hogy talán túléltem mindenkit, akit valaha is ismerhettem, s ebben a lélekhiányban olyan vagyok, mint az az áldozat, akit sötét éjjel, amikor még holdfény sincs, s különben is hátból támadnak meg, a rendőrségen mégis bűnözők fényképeit teszik eléje, hogy abból ismerje fel azt, akit

még árnyékként sem láthatott – mondta Ötödik Békai, egy másik Suzanne-ra gondolva.

Ha hitt volna lélekvándorlásban, vagy olyan okkult dolgokban, hogy valaki félévszázad után változatlan alakban, olyan fiatalon, mint amikor utoljára látta, megjelenhet valós alakban, akkor ez a csoda megtörtént napokkal korábban.

A pipafüstbe révedve, Ötödik Békai fel tudta idézni minden mellékszálával együtt a napokkal korábbi eseményeket, betoldva, kiegészítve olyan jelenetekkel, amelyeket az asztaltársaság már sokszor átbeszélt. Megvitatták, egy húsz évvel korábbi újság folyamatos tudósításának fénymásolata alapján azt a hihetetlen mágusi teljesítményt, amikor legalább száz, de az is megeshetett, hogy kétszáz az eltűntetett emberek száma a nagy színházi leleménnyel megrendezett eseményen, a sok hókuszpókusszal megspékelt előadáson. A cirkusz tulajdonosának ötlete volt, hogy esküvőre terítenek a porondon, s a statiszta-násznépet tűnteti el a kopt.

Úgy került szóba a Súrlott Grádicsnál az a szinte elfelejtett cécó, hogy az esemény iránti szakmai kíváncsiságból a városba érkezett egy amerikai kutatónő.

Ötödik Békai, visszagondolva a találkozásukra, azzal a biztos tudattal elevenítette fel a jelenetet, hogy Isten azt akarta, hogy minden és mindenki Suzanne-ra emlékeztesse, mert aznap, amikor Baloghné nyári zöldséglevessel, töltött galambbal, előételként aszpikos főtt fürjtojással kedveskedett a törzsasztalnak, mintha álmot látna, belépett a lenszőke hajú bakfis a Súrlott Grádicsba. Igaz, nem a piros pipacsmintás pongyoláját viselte, mint az államosítás előtti napon, de olyan döbbenetes volt a hasonlóság, hogy a meglepetés miatt, Ötödik Békai egyetlen mozdulattal kiitta a söröskrigli tartalmát, pedig híres volt arról, hogy még az elsőnél szokott tartani, amikor a törzsasztal tagjai már a harmadik sörüket kérik.

Nem is csodálkozott, amikor meghallotta a nevét. Suzynak hívták. Most, hogy beleolvasott abba a napilapba, amely Juja dolgait taglalta, s hitte, hogy Juja azonos a bakfis Suzanne-nal, egyre biztosabban hitt abban, hogy nem a nevek azonosságával tréfálja meg a sorsa, hanem teljes testi hasonlósággal.

Az amerikai lányra gondolt, aki nagyon hasonlított élete utolsó Suzanne-jára. Suzy Walsh-re gondolt, akit a napokban hozott ebédre a Súrlott Grádicsba a nyugalmazott rendőr alezredes, a valamikori kommandós. De igazából nem enni jöttek.

Őt, Ötödik Békait faggatta arról a híres húsz évvel korábbi cirkuszi esetről, az úgynevezett tömeges eltűnésről, s nem akarta elhinni Suzy, hogy a váltóőr, aki értesülései szerint jelen volt a lagzin, semmire sem emlékszik az általa kutatott esetből. Valamiféle színesfém-maffiáról is meg szeretett volna tudni dolgokat, de leginkább az érdekelte, hogy mi is történt azon a híres esküvőn, amelyen Ötödik Békai egy régi ismerőse révén kapott meghívást a cirkuszi ebédre készülő statiszta-násznép közé, s ott a terített asztalok láttán, amelyek U-alakban foglalták el a gyaluforgáccsal felszórt porondot, még néhány percig el is hitte, hogy valódi esküvőn van.

Pedig nem lagzi volt.

Nem volt más, mint a fáraók kora óta titokban folytatott varázstudománynak, az ősi tudást bemutató, egyiptomi kopt mágus magánszámnak világhírű főpróbája.

– Az a helyzet, hogy kissé berúgtam, ámbár nem szokásom – akarta a legválasztékosabban mondani, de a nagy hasonlóság miatt, mert az Édes-lyuk Suzanne-ját látta maga előtt, méghozzá anyaszült meztelenül, csak dadogni tudott. És nem is tért magához Suzy kisasszonnyal való első találkozásának napján. Még a sörét is olyan dadogva kérte, hogy a csapos, ha nem látta volna a felírásból, hogy az elsőnél tart, azt hihette volna, hogy berúgott.

Aztán napokkal később a fiatal református pap tolmácsolásában azokról a titokzatos kazamatákról kellett volna, hogy meséljen, itt a Súrlott Grádicsban, Suzy kisasszonynak, amelyek soha nem is léteztek a Várhegy alatt.

– Tessék elhinni nekem Suzy kisasszony, hogy nincs itt olyasmi. De, hogy arról a lagziról beszéljek, megkérdezte a mágus egyik, szintén egyiptomi kopt segédje, aki pincérnek volt beöltöztetve, és azt mondták róla, hogy a világ minden nyelvén beszél, hogy milyen fajta italt kérek. És akkor, amikor azt mondtam, hogy láttam egy újságban, hogy a Rémy Martin Fekete Gyöngy nevű konyakjának egyetlen palackja ötvenötezer dollár, akkor a tálcájáról, ami addig üres volt, leemelt egy üveget. Mint egy szobor, olyan dugója volt, az is üveg, esetleg faragott hegyikristály lehetett, liliomot formáztak belőle, mint a cserkészek jelvénye. Abból megtöltötte a vizespoharamat, és a többire nem is emlékszem, csak arra, hogy itt ébresztgettek a Súrlott Grádicsban. Pedig isten az anyám, nem aludtam el itteni asztal mellett több mint száz esztendeje – mondta, aztán arról mesélt, hogy ez a város egyszer szőrőstől-bőrőstől eltűnt már, amikor török, tatár, labanc, vagy valami hasonló ellenség ostromolta, de semmiképpen sem valami színesfém-maffia, aztán három nap múlva,

mintha mi sem történ volna, itt találták meg az Isztambulból haza igyekvő lipcsei kereskedők a Várhegy körül.

– Csuda egy város a miénk. Egyszer már eltűnt, házastól, várastól, templomostól. Itt nemcsak a cirkuszi esküvő közönsége tűnhetett el. Hol ez, hol az tűnik el benne és belőle, most például az anyanyelvem kezd eltünedezni, már azt sem értem, amit az utcán beszélnek.

Arról viszont senkinek sem mesélt, hogy attól a pohár konyaktól, akármilyen drága is lehetett, nem kellett volna, hogy az Édes-lyukban találja magát. Pedig valóban ott járt, és nem a Súrlott Grádicsban, visszaugorva jó hetven esztendőt az időben. A Madám patyolattiszta házába repült, amit senki sem hinne el neki, bár van bizonyítéka rá. Az a rúzsfolt, amelyet mályvaszínű nyakkendőjén ejtett az egyik lány, aki örömében, hogy felbukkant a váltóőr, szinte fejest ugrott az asztal tetejéről, ahol éppen táncolt. Egyenesen Ötödik Békai nyakába érkezett az örömugrás végén, hatalmas rúzsfoltot hagyva a drága hernyóselyem nyakkendőn.

Az az amerikai Suzy nem is olyan volt, amilyennek az ember egy vérbeli texasi lányt elképzel – gondolta a nyugalmazott vasúti váltóőr. Pont olyan szöszi volt, vékonyka, mint a mostanság gyermekjátékként árult Barbie-babák, mint az utolsó Suzanne. Nemcsak látványa, de zavarba hozta Ötödik Békait a céltudatos faggatózása is, s azzal, hogy cipősarka kopogásával adott hangsúlyt a kérdéseinek. Igaz, hogy ő a kocsma padlóján és nem egy ágy támláján verte a taktust.

Ötödik Békai, az amerikai lány elutazása után, a hajdani rohamosztag alezredesénél, de még a fiatal református papnál is arról érdeklődött, hogy a városi legendákról szóló történeteit hallgató Suzy nem beszélt-e arról, hogy nagyanyja, esetleg dédanyja idevalósi lett volna? Hogy esetleg közeli kapcsolatban állhatott Vedresnével, a Madámmal?

– Mert úgy hasonlít egy hasonló nevű régi ismerősömre, Suzanne-ra, az is a fogai közé szorított pipa ellenére zavartalanul tudott fecsegni – mondta két sóhajtás között, mert Suzy Walsh ki sem vette szájából az állandóan füstölgő elektromos cigarettát, s talán miatta, s az állandóan kopogó cipő miatt is tűnt ismerősnek Békai számára a kamasz kinézetű szőkeség.

Napokig téma volt a törzsasztalnál az amerikai lány. A pedellus megesküdött, hogy ő is látta már korábban, úgy jó hatvan-hetven esztendeje. Olyan szellem volt, mintha az egyiptomi kopt mágus varázsolta volna a Súrlott Grádicsba, hogy állandó jelleggel, mintha más

nem is létezett volna a világon, ne csak az Édes-lyuk hajdani eseményeiről beszéljenek.

Ezek a róla, Suzy kisasszonyról többszörösen feltett kérdései eljuttatták a váltóőrt oda, hogy megérthesse a lány jövetelének okát. Néha úgy kérdezett Suzy, mint egy vallató rendőrtiszt, néha mint egy történész, s most, hogy a csapos jóvoltából ismét a huncutul bódorgó pipafüstbe révedt, akár a moziban, belenézhetett a lány életébe, amelyet úgy rakott össze, másoktól hallott elemekből, mint darabjaiból a törött szilvalekváros cserépfazekat a hajdani drótostótok.

Úgy keveredtek az elmúlt hetek eseményei a hajdani újság fénymásolataiból szerzett ismeretekkel, mint öregemberek álmaiban az igeidők, a múlt idejű jelenségek pillanatnyivá tételekor.

Amikor az a bizonyos amerikai lány, Suzy Walsh, a Yale egyetem művészettörténet–angolirodalom szakos végzőse doktori értekezéséhez témát keresett, azért, mert vonzódott a természetfölötti dolgokhoz, úgy döntött, hogy a megmagyarázhatatlan eltűnések legendaalakító szerepéről ír doktori disszertációjában. A téma kutatásához nemcsak időre, de olyan kapcsolatokra is szüksége volt, hogy a könyvtárakban fellelhető dokumentumokon kívül hozzájuthasson fényképekhez, olykor titkosított anyagként kezelt filmekhez, s még az FBI egyik szakértője is rendelkezésére állt, ha megválaszolhatatlan kérdések foglalkoztatták. Nem véletlenül volt tagja, a Yale-en működő, a nők felvételét korábban kizáró Koponya és Csontok titkos társaságnak, a Skull and Bones-nak, mert a „testvériség” kapcsolatai egészen a Fehér Házig értek.

A Bermuda-háromszögről írottak, a hiteles tanúvallomásnak beállított hírlapi kacsák, a tudományos-fantasztikus regények és filmek tucatjainak tanulmányozása alatt rájött, hogy ezek feszültségét a köréjük teremtett, a megoldhatatlanságot sugalló mítosz alakítja, s az eltűnés tárgya bármikor behelyettesíthető többtízezer tonnás luxushajóval, magányos horgásszal, ötszáz emberrel eltűnő utasszállító repülővel, mert a lényeg, mindig ugyanaz: a megoldhatatlan rejtély.

Nyomtalanul eltűnt olajszállító hajók rádióforgalmazásának magnófelvételeit, pilótáknak az irányítótoronnyal folytatott utolsó beszélgetéstöredékét hallgatta végig az FBI nyomozójával, aki azt mondta, hogy nincs ezekben semmi titokzatos, semmi megfejthetetlen, egy elektromos zárlat, villámcsapás is végezhetett velük.

– Tudja miss Walsh, az tényleg megmagyarázhatatlan dolog lenne, ha valakik azt állítanák, hogy látták egy barlang bejáratán beúszni a százezer tonnás tankert, berepülni a lakásajtó méretű sziklanyíláson a repülőszázadot. A többinek kellene, hogy legyen valami megoldása, de

az óceán nem egykönnyen adja ki a titkait. Keressen valami olyasmit, amit nem közhelyesített el a szenzációéhes sajtó, mint ezt a Bermuda-háromszöget.

Témakeresés közben bukkant rá, a Kongresszusi Könyvtár anyagai között arra a kelet-európai esetre, amelyben több órás lövöldözés után a maffia csoportok százas nagyságrendű bandái, két ellenséges tábor emberei úgy tűntek el a felszámolásukra érkező kommandósok elől, hogy még húsz év után is a megoldatlan esetek között tartják számon, s időnként, a nyomok teljes kihűlésének elkerülése miatt, újra indítják a nyomozást az illetékes hatóságok. Suzy hitt a folytatásokban közölt újságcikkek angol nyelvű kivonatának. Azt remélte, megtalálta élete nagy témáját.

Eredetinek mondott fényképfelvételek, az esemény alatt felvett filmanyag megtekintése után, amelyet elég rossz másolatban egy világszenzációkkal foglalkozó tévécsatornától kapott, mint olyan, aki korábban kacérkodott a tényfeltáró újságírással, a helyszínt, a cirkuszi sátor környezetét is alaposan tanulmányozva, már amennyire fényképek és a film alapján megtehette, a következő kérdéseket tette fel magának, mielőtt természetfölöttiként kezelte volna a korabeli eseményeket.

1.)Nem uborkaszezoni hírlapi kacsáról van szó?

2.)Nem a cirkusz által megrendezett ingyen hirdetés része volt az eset?

3.)Vajon, a közismerten korrupt kelet-európai rendőrség hagyta eltűnni a hadseregnyi bűnözőt?

1.)A hírlapi kacsát kizárták azok a képsorok, amelyen kidobnak egy hullát a cirkuszi sátorból. A közelképek nem lehettek trükkfelvételek. Tucatnyi halottat hoznak ki a mentők, egy súlyos sebesült életéért minden tőlük telhetőt megtesznek, s amíg valakinek eszébe nem jut, hogy egy törülközővel eltakarja a haldokló arcát, látni, hogy tényleg haláltusáját vívja az áldozat. A képsorok megrázóan valósak, tehát maga az esemény megtörtént.

2.)A cirkusznak nem volt érdeke, mert tetemes kárt szenvedett berendezésekben, agyonlőtt oroszlán, medve és elefánt pusztulása miatt, de amelyet az ismeretlen tettesek elleni nyomozás végleges lezárása előtt nem volt hajlandó megtéríteni a biztosító, abban a reményben, hogy polgári peres úton behajthatja az okozott vagyoni kárt a cirkusz a tettesen, vagy tetteseken.

3.)Az FBI szakértője, aki Suzy kérésére megnézte a mozgókép-anyagot, azt a véleményt írta az esetről, hogy a kommandó parancsnoka helyesen járt el, amikor nem rohamozta

meg a ponyvasátort, mert nem volt fedezékük, s mert az egyetlen támadási irány a nyugati oldalról kínálkozott, így kitette volna embereit annak, hogy az erős napfény miatt a sátorra vetülő árnyékuk alapján váljanak célponttá, s mert a lövések hangjának beazonosításával megállapította, hogy pisztolyokon, revolvereken kívül legalább két uzi és ugyanannyi Kalasnyikov lehetett a sátorban lévőknél, jól tette a parancsnok, hogy kivárásra játszott, számolva a lőszerek teljes elfogyásával.

*

Ötödik Békai a kommandós alezredestől, aki jót nevetett a dolgon, megtudta, hogy az FBI-szakértő véleménye mellett még szerepelt valami. Egy megjegyzés. „A felvételen látható cirkuszi sátor nem lehet Kelet-Európában. Az arcok vizsgálata alapján határozottan állítom, hogy a Karib-térség valamelyik kreol többségű városkájában történt a cirkuszi lövöldözés. Romániában nincs olyan táj, amin pálmafákat láthatnánk."

Suzy Walsh, aki az említett titkos társaság tagjaként, nagy összegű, szabad felhasználású csekket kapott belépése alkalmából, amelyet még nem váltott be, úgy határozott, hogy a hitelesség kedvéért, annak a környezetnek a részletes tanulmányozásával kezdi, ahol az esemény megtörtént.

Az egyetemet támogató alapítványok, az ösztöndíja és a csekk lehetővé tették, hogy ne hátizsákos turistaként érkezzen a városkába. Asszisztenst is vitt magával, egy kelet-európai diákot, aki nemcsak tolmácsa, de jegyzőkönyvvezetője, filmoperatőre is volt az anyaggyűjtés alatt.

– Itt Suzy Walsh asszisztense beszél – kezdte a hívásait, s a varázsszó mindenhol megnyitotta előttük az ajtókat.

Amikor a húsz évvel korábbi kommandó parancsnokának megmutatta az FBI-szakértő jelentését, az a bármilyen kitűntetésnél is többet jelentő szöveg, Suzy kisasszony elvárása szerint, olyan szövetségesévé kellett tegye az idősödő férfit, amilyenre még otthoni kapcsolatai révén sem számíthatott volna. De az alezredes úgy tett, mintha nem értené a helyzetet. Köntörfalazott. Nem volt bőbeszédű. Aztán a sokadik kérdés után azt mondta, hogy titkosított a dosszié, s az üggyel kapcsolatban még mindig hírzárlat van, aztán, mert nem tudott jól angolul, elárulta magát.

– Nekünk, kommandósoknak amolyan bejelentett gyakorlatunk volt egy hasonló eset, de az a cirkuszi ponyvasátor nem terepmintás volt – szólta el magát.

– De lőttek, vagy nem láttam jól a felvételeken?

– Jól látta, azon, amit nekem mutatott, tényleg lőttek – mondta, aztán, hogy elterelje a beszélgetést, a városról kezdett mesélni, hogy milyen csodálatos dolog, hogy alig egy órányi autózás után máris a hegyvidék fenyveseiben lehet az ember.

De az amerikai lány nem adta fel egykönnyen, miközben a csodás eltűnés feltételezett helyszínével, s a város hangulatával ismerkedett. Az óváros barokkos szellemiséget tükröző főterével, a dombot uraló középkori várral, a várfalak fölé emelkedő gótikus, vöröstégla-falú templomával, a város szélén holtágakba szétterülő folyóval, de egy jégveréses, szélviharos délutánt leszámítva, nem talált olyasmit, ami természetfölötti, természetellenes lett volna az eredetileg talánnyal kecsegtető városban.

Sem titkos barlangrendszerek, sem megmagyarázhatatlan eredetű romok nem voltak a városban, semmi olyan dolog, amely egy horror- vagy tudományos-fantasztikus film hátterét adva, kiszolgálta volna a mozinak a sejtelmességre, a borzongásra vágyó közönségét. Sziklák sem voltak, sem pedig fenyvesek.

– Robert megbízása kipipálva – mondta, mert barátja arra kérte, hogy keressen olyan ódon hangulatú kelet-európai kisvárost, amelyet még nem tett közhely-díszletté az amerikai filmipar.

– Valami olyasmit szeretnék, mint a dél-olasz hegyi falvak, de sűrű fenyvesekkel, sziklákkal körülvéve. Valami olyan helyszínt, amiről elképzelhető, hogy Drakula várához közel lehetne – mondta a repülőtéren, az élete első játékfilmjére készülő Robert.

A titkári teendőkkel megbízott egyetemista talált valakit, egy kálvinista református papot, aki néhány szemesztert, ösztöndíjasként a Yale-en végzett, s egy délután találkoztak vele a városban.

– Tudja kisasszony, akarom mondani kollegina – mondta a jogász végzettségű, de teológiából is doktorált fiatal lelkész –, amikor még javában égtek Európa szerte az eretnekek máglyái, ebben a piciny, akkor független fejedelemségben az országgyűlés arról határozott, hogy minden vallás egyenlő a törvény előtt. Pedig valaha, a vallásháborúk utáni Európában aranyszabály volt a „quius regio eius religio”, hogy akié föld, azé a vallás, tehát az országnak a király, a parasztnak a földbirtokosa vallását kellett követnie. Nálunk szabadon gyakorolhatta mindenki a hitét. Bram Stoker, a Drakula író-atyja soha sem járt itt, neki valami homályos pont kellett, amit nem ismerhettek az olvasói. Azt hiszem, hogy amerikai utazása után, a kelet-európai régió térképét búvja, sem Munténia, sem Moldova, de Bulgária neve sem volt kedvére

való, de megtetszett neki a Pennsylvaniára hasonlító, angolszászok által is kiejthető nevű Transylvania, azért csinált a valaha, különben egy lyukkal arrébb, a mai Dél-Romániában valóban létező, a Havasalföldnek nevezett ország vajdájából erdélyi grófot.

– Drakula kipipálva – mondta nevetve Suzy Walsh.

Esténként, tíz és tizenegy óra között felhívta Robertet, akit szinte mindig délutáni szendergéséből ébresztett, s beszámolt neki részletesen aznapi élményeiről, s arról, amit a titokzatos eltűnés napjáról megtudott.

Lassanként összeállt a kiindulási alap, már el tudta képzelni Suzy a közel húsz esztendővel korábbi események menetét. Olyasmit képzelt bele a hajdani újságcikkek, a valósnak vélt filmfelvételek alapján a soha meg sem történt eseményekbe, amihez nemcsak képzelőerőre, de képi fantáziára is szüksége volt, filmszerűen látta maga előtt a hajdani eseményeket. Nem a mágus magánszámát, hanem azt, amit hinni akart.

*

A porondon körberakott asztaloknál helyet foglaló lakodalmas násznép az első pohár márkás konyak és a felszolgált előétel elfogyasztása után láthatta a cirkusz által felkínált lehetőségek közül választott első számot. Színre lépett a kardnyelő. Fegyverével tisztelgett, aztán a világ négy égtája felé suhintva azt hallhatta közönsége, ahogy az élesre fent acél vijjogva szeli a levegőt, majd bemutatta mindenféle trükkel tarkított számát. Miután sikeresen ledugta torkán a közel hetven centis kardot, kézállásban végigsétált az asztalok előtt, aztán egy hátraszaltó végén kihúzta magából a pengét, s felkínálta nézőinek, hogy ellenőrizzék valódiságát.

Ötödik Békai tudta, hogy ebből semmi sem igaz.

A korabeli újságcikk szerint vita tört ki az esküvői lakoma résztvevői között a kardnyelésről. Egyesek azt állították, hogy olyan hőre lágyuló és zsugorodó műanyagból készült, amely testhőmérsékleten változtatja keménységét és formáját, mások a fémpenge valódiságára esküdtek.

A menyasszony családja hitt a látottaknak, a vőlegényé viszont kitartott amellett, hogy semmi trükk nincs abban, hogy a nyáltól és a melegtől összemegy a fémkinézetű kard.

A cikk szerint, mielőtt bárki közbeléphetett volna, az ittasan vitatkozó vőlegény kikapta a kardot a cirkuszi mutatványos kezéből, le akarta dugni a torkán, de a lendülettől, amivel kezdte, átdöfte a nyaki ütőerét, s ettől a nem várt, szerencsétlen esettől szabadultak el az esküvői

béketárgyalásra érkezett, különben a színesfém-maffiához tartozó felek között az indulatok.

A vőlegény apja elkapta a kardnyelőt, s a fiából kihúzott kardot lenyomta a tiltakozó ember torkán, aztán a vele szemben ülőkre célozva, kiürítette maroklőfegyvere teljes tárát.

Előbb csak az a néhány lövés dördült, aztán kisebb-nagyobb megszakításokkal percekig lehetett hallani a fegyverropogást, majd mintha valaki békítő szándékkal mondott volna valamit, de azt a sátor előtt, a téren kíváncsiskodók közül senki sem értette, hogy mi lehet.

Az újságíró beszámolt a továbbiakban arról, hogy a sötét öltönyt, fehér, úgynevezett papi gallért viselő bostoni tiszteletes, akit esketni hívtak, már az első lövések után kimenekült a cirkuszi sátorból, azt mondta, nem értette, hogy min vitatkoznak a felek, neki, mint amerikai metodista lelkésznek annyi lett volna a szerepe, hogy angol nyelven feltegye a kérdéseit és megeskesse a párt.

– Ezek egymás között valamilyen orosszal kevert ázsiai nyelven beszélnek – mondta, miközben a földön hasalt az őt követő golyók miatt. – Azt mondták, hogy abház keresztények. De olyan, tudtommal nincs is.

Még alig telt el néhány perc a lövöldözés kezdetétől, amikor megjelent egy rendőrségi autó. Az ultimátumra, hogy azonnal tegyék le a fegyvereket, amelyet a járőrkocsi hangosbemondóján keresztül adtak a tűzpárbajba keveredett násznép tudtára, csak annyi történt, hogy a meglibbenő, a cirkuszi sátor bejáratát takaró ponyva mögül valakik meghintáztatták és a térre dobták a kardnyelő hulláját. Fekete selyem, combjára feszülő harisnyanadrágot, atlétatrikót viselt, szájából a kard markolta meredt a semmibe. A puffanástól, nyitott szájából vérezni kezdett, bár látszott rajta, hogy halott, és nem is eleven lüktető vér folyik belőle, inkább valami véres váladék.

Az újságcikk írója, becsületére legyen mondva, hozzáfűzte, hogy ebben az esetben a hírforrás egy totál részeg vénasszony volt, ha nem lenne igaz a hullakidobás, a későbbiekben visszatérnek rá. És folytatta.

A sátorból célzott lövést adtak le az autó hangszórójára, kilőtték a fényjelzést adó világítótestét is, úgy, hogy a járőr jobbnak látta, ha teljes sebességgel, hátramentben kifarol a tűzvonalból.

A zenekar hangrendszerén keresztül a bejárat fölötti hangszóró közvetítette a benti eseményeket, de nem volt a környéken senki, aki értette volna, hogy mit kiabálnak egymásnak, s hogy miért kezdik újra az eleinte csak szórványos, később felerősödő tűzharccá alakuló gépkarabély-párbajukat.

Sikolyokat lehetett hallani az élő közvetítésben, talán békítő monológokat is, de a főszerep a lőfegyvereké volt, s szinte érzékelni lehetett, hogy a násznép két csoportja, a vőlegény és a menyasszony családja, a cirkuszi sátor két ellentétes oldaláról, talán a rögzített padsorok védelméből folytatja kilátástalan háborúját.

Amerikai gyártmányú, Hummer terepjáróikon megérkeztek a terrorelhárítók, akik egyelőre autóik fedezékét használva, megpróbáltak tájékozódni, de a kocsik és bódék takarásában kíváncsiskodók közül senki sem tudott felvilágosítással szolgálni arra a kérdésre, hogy hány fegyveres lehet a sátorban.

Amikor csitulni kezdett az ismétlőfegyver-sorozatok kaffogása, a rohamosztagosok csak akkor merészkedtek a cirkuszi sátor közelébe. Fekete egyenruhájukban, arcukat fedő festékmaszkjukban, olyanok voltak, mintha filmforgatás statisztái lennének, de a kupola ponyváját éles csattanással átszakító golyók fütyölése azt jelezte, hogy odabent valódi fegyverekkel harcolnak valódi fegyverek ellen.

Az újságíró, a hitelesség kedvéért mellékes eseményekről is beszámolt. Például arról, hogy a cirkusz személyzete, már akinek sikerült idejében kimenekülni még a tűzharc kirobbanásakor, a lakókocsik alatt hasalt, csak azok lehettek az ostrom alatt álló sátorban, akiket az ünnepi műsor előadóiként, előzetesen megrendelt az egyik örömapa.

Odabent a lagzi helyett, mintha inkább tűzijátékot tartottak volna, bár több mint száz személyre terítettek a porond szélén elhelyezett asztalokon. A sátor hátsó bejáratánál, amelyet a teherautók leengedett oldalú pótkocsijainak várfala védett a kíváncsiskodóktól, tábori konyhák kazánjaiban készült a lakoma, és faszenes sütők rostélyain is készülhetett volna valami, de a nagy fejvesztett menekülésben feldöntött parázstartók miatt már lángolva égett a ponyva egy része, amit egy mindenre elszánt bohóc próbált oltani az állatok fürdetéséhez használt gumislaggal.

Az újságíró informátora szerint a közelharcnak tucatnyi áldozata lehetett, de a rendőrség titkolja a tényeket, úgy tesznek, mintha nem történt volna semmi, még csak hasonló eset sem a városban.

Pedig előző nap még nem volt jele annak, hogy a lapunkban közölt tudósításnak hála, a világsajtót is bejáró esemény színhelye lesz az Universal-Europe Magic Circus sátra.

Olyan felvonulást még soha nem láttak a városban, mint amilyennel a több kis cirkusz egyesüléséből létrejött mamutvállalat jelezte érkezését. A lap fényképeket is mellékel, hogy olvasóink elképzelhessék a látványos eseményt.

A menet élén haladó zenekar vegyes indulókat játszott, néha egy-egy tangó és keringőrészlet is becsúszott az egyvelegbe. Tevék alatt karikában vágtázó pónilovak kergették a Harlequin jelmezes bohócokat, tüllszoknyás táncosnők keringőztek a lomhamozgású medvékkel, a zsonglőrök, kezükben cikázó csészékkel és tányérokkal, teljes étkészlettel terítették meg a segédjük által hordozott asztalméretű tálcát, s a menet közepén, az úttestet teljes szélességében elfoglaló sátor haladt, talán villanytargonca mozgathatta, mert nem hallatszott motorzúgás a terjedelmes alkotmány alól.

A késdobáló, derekára erősített övszerűségből nikkelezett kések tucatjait dobta jobb kézzel a levegőbe, balkezével almákat hajított a villanydrótok magasságáig, amelyeket pontosan kettészeltek a pengéi, s visszahulltában mindenik kés a vastag parafa kalapjában végezte, amitől úgy nézett ki, mintha ezüst tüskéjű sündisznót viselne a fején.

Időnként változott a látvány. A menet elején bukfencező fehérbohóc és Auguszt, a másik, bojtos sipkájával, piros labdaorrával, sárga és vörös rongycsíkokból összeférc elt ruhájában, kunkori orrú félméteres cipőjével a gyermekek kedvence volt. De ők is, akár a fúvós-zenekar tagjai, a táncosnők, műlovarok, állatidomárok egy jól szervezett koreográfia szerint el-eltünedeztek az aranysujtás díszítésű, bordó bársony mozgósátorban. De soha nem egyszerre, hogy nem sokkal később cigánylányok, cilinderes bűvészek, egykerekű biciklin körbe-körbeforgó egyensúlyművészek jelenjenek meg a felvonulók között, a medvéket fölváltották az akrobatajeleneteket bemutató kutyák, s amikor a dzsesszzenekar is előlépett, kockás zakóban, hetyke girardi szalmakalapban, vidám New-Orleans-i zenéjükre egy rögtönzött ringben két bokszkesztyűs kenguru kezdte püfölni egymást.

Úgy tűnt, mintha legalább száz, de inkább kétszáz szereplője lett volna a cirkusznak, senki sem vette észre, hogy gyors átöltözésekre szolgált a kerekeken guruló mini cirkuszi sátor, s hogy az a kéttucatnyi ember keltette a tömeg látszatát, akik másodpercek alatt kapkodták eredeti kosztümjükre a következő jelenet kiegészítő ruhadarabjait.

Ami feltűnést keltett, az az igáslovak által vontatott méretes vasketrec volt, amelyben két oroszlán verekedett egy szamár maradványai fölött. Igazi oroszlánok voltak és igazi, félig széttépett szamár, amely miatt az állatvédők a felvonulás után azonnal feljelentést tettek a hatóságoknál, de az, a későbbi események súlyossága miatt, elkallódott a kivizsgálók asztalán.

A menet előtt, az út jobboldalán egy ezüstlamé kezeslábast, lovaglócsizmát viselő platinaszőke nő osztogatta a cirkusz műsorlapját.

A túloldalon egy Clark Gable hasonmás, szmokingban, baljában, mint egy csokor hervadt virág, a fehér glaszékesztyű fél párja lógott a kesztyűs kézben, míg csupasz kezében cilinder, amelybe a vadállatok etetéséhez szükséges aprópénzt gyűjtötte a menetet szép számmal kísérő nézőktől.

Rendőrautós felvezetéssel kerülték meg a főtéri parkot, néha szirénáztak is teljesen értelmetlenül az egyenruhások, ilyenkor a tevék, fájdalmas öregember-hangon jajdultak fel, az oroszlánok abbahagyták a dög marcangolását, és ijesztő üvöltésükkel keltettek riadalmat a menetet követő tömegben. A táncra idomított spicc fajtájú fehér kiskutyák a pónik hátán kerestek menedéket.

Egyszóval rendkívüli volt a látvány, s nem gondolt senki arra, hogy véres események elindítója lesz az Universal-Europe Magic Circus, azaz mágikus cirkuszként önmagát meghatározó trupp érkezése.

A cirkuszi sátor környezetének leírásában Ötödik Békai ráismert a hajdani óvszerre.

A hetipiacon, amelyet mostanában oroszpiacként emlegettek a szovjet-utódországokból érkező csencselők miatt, akik búvárszivattyúkat, benzinmotoros áramfejlesztőket, kéziszerszámokat, márkás horgászfelszerelések hamisítványait árulták, de száz számra voltak replikának nevezett Longines, Rolex másolataik is, már állt a minden eddiginél nagyobb kupolájú cirkuszi sátor.

A hetipiac végi sikátor szélén, ahol autóik körül valutázók, rozzant kocsijaikkal fuvart leső munkanélküliek, targoncáról használt holmit árusítók szoktak lebzselni, az apácarácsokkal frissen elkerített területen, a céllövölde, az erőkalapács állványa, a karikadobálók sátra mellett, a „CSAK FELNŐTT FÉRFIAKNAK” táblájú kuckóban, amelynek bejáratánál személyazonossági igazolványt kért a szigorú őr, nehogy tizennyolc év alatti is bemehessen, borsos díj ellenében a nemi betegségekről volt szemléltető bemutató.

Egyszerre csak nyolc férfit engedtek be, két sorban négy-négy székről azt bámulhatták, ahogy a függöny mögül, a valószínűleg fekvő szemléltető eszköz, csak az alsótestét, egészen pontosan nemi szervét mutogató nő, elmagyarázza, hogy milyen tünete lehet a herpesznek, a kankónak, a kondilómának, a trichomonásznak, trippernek és szifilisznek. Képernyőn láthatták volna felnagyított formában azokat a külső tüneteket, amelyekről beszélt, ha nem azt bámulták volna kocsányon csüngő szemekkel, hogy két mutatóujjával úgy nyitogatja kétfelé a kisszeméremajkait, mintha szárnyasajtó lenne.

A kijáratnál, a betörőképű ajtónálló megsúgta a nagyérdemű nézőknek, hogy:

– A doktornő magánrendelést is tart, bejárat a bemutatóterem hátoldalán.

Az újság különszámot szentelt a cirkusz legéletrevalóbb kánikulai, bevételt növelő ötletének, a porondon tartható családi események ismertetésének, miközben hallgatott arról, amit mindenki tudott a városban, hogy egy kopt mágus világszámának főpróbájához statisztákat keresnek, akiknek pénz helyett azt ígérték, hogy részleteket láthatnak a légtornászok, késnyelők, állatidomárok legjobb számaiból.

A nagy találmánya a mágikus cirkusznak, hogy szünnapokon különlegességeket kínáló vendéglőként működött a sátor, (italmérési engedéllyel is rendelkeztek), s amint szórólapjukon is hirdették, porondjukon „fenomenális" családi ünnepségek szervezését is vállalták, amelyen légtornász és állatszámok, (köztük oroszlános is), bűvész, zsonglőr és kardnyelő szórakoztatja a tisztelt vendégsereget.

Nem volt olcsó mulatság. Ki kellett fizetni a teltházat, négyszáz felnőttjegyet teljes áron, s egy katalógus alapján, amelyben a díjszabás is szerepelt, válogathatott légtornászok és kardnyelők, műlovar számok és bűvészek között. Az ünnepi lakomának a fogásait is aranyáron számolták. A lap alján egészen más betűtípussal szedve a hirdetés fénypontja:

A porond közepén, az U-alakban terített asztalok közé hozzuk be az oroszlán ketrecét, a szelídítőnő meglovagolja, majd a hátára fektetett oroszlán nyitott szájába helyezi fejét.

Ennek a mutatványnak csillagászati ára volt. A ketrec oldalain és tetején törhetetlen plexi lapok védték a bent lévőket, oroszlánt és szelídítőjét az esetleg szórakozásból poharakkal, üres üvegekkel dobálózó részeg társaságoktól.

A hirdetésre volt jelentkező. Még be sem rendezkedtek, ott volt a szomszéd várostól, az újság szerint, őket idáig követő két állítólagos násznagy, valójában a kopt mágus emberei, hogy megrendelhessék az esküvőt. Így az első előadás el is maradt. A sátort védő korlát bejáratán tábla hirdette, hogy a mai napon ZÁRTKÖRŰ RENDEZVÉNY, CSAK MEGHÍVOTTAKNAK.

Az újság beszámolója szerint a násznép zöme az ideiglenesen az országban tartózkodó idegenekből állt, s a városiaknál sötétebb bőrű vendégek valami egészen különös nyelven beszéltek. De néha elhangzott egy-egy oroszos hangzású mondat is, úgy tűnt, hogy néhányan szívesebben beszéltek oroszul, talán nem is tanulták meg anyanyelvüket,

amelyről egyik bámészkodó azt mondta, hogy gagauz lehet, ezek ortodox keresztény törökök, ám ennek ellentmondott a baptista prédikátor jelenléte, aki semmilyen bizánci rítushoz tartozó ornátust sem viselt.

A Súrlott Grádicsban hangosan röhögtek az amerikai lány látogatása után fénymásolatban megszerzett hajdani újságcikken. Mert nemcsak Békai, de a többiek, a harangozó, a sekrestyés, a gimnázium pedellusa, a temetőőr is pontosan emlékezett arra, hogy a statiszták java a Dagonya nevű cigány telepről jött a cirkuszi hirdetésre. De a fővárosi lap még meg is toldotta a külföldi, valószínűsíthetően fémhulladékkal kereskedő maffiáról szóló meséjét.

Telefonos tudósítónk, aki több nyelven beszél, képtelen volt megállapítani, hogy kik lehetnek a vendégek.

– Nem törökféle nyelv – állította a közeli kebab üzlet török tulajdonosa. – Én jártam kipcsaki tatárokban, üzbégekbe is, kazahokat is, türkménekközött is ismeri, de ezek másként beszélnek, nem hallok egy török szókat is sem. Vannak ezek kaukázus cigányok, valami olyasmi.

Láthatóan két nagy csoportot alkottak a menyasszony és a vőlegény rokonai, nem keveredtek egymással, s ha akkor gyanakodott volna valaki, hogy rosszban sántikálnak, felfedezhette volna a zakójuk alól kidudorodó pisztolyokat, az estélyi ruhás hölgyek táskájában megbújó, férfiarasznál is hosszabb pengéjű finn késeket, a szarvasagancs nyelű puukkokat. Talán az is feltűnhetett volna, hogy a hirdetményben szereplő, „zenét, bármilyen fajtát, társulatunk művészei szolgáltatnak" ellenére, vonós zenekarral érkezett a két nagycsalád, bár nem muzsikáltak még, de hónuk alá szorították karjukkal a hegedűtokot, amely meglehetősen nehéz lehetett, mert váltogatták kezüket, s ilyenkor hallani lehetetett, ahogy a túlsúlyos hangszerek nekikoppannak a tokjaiknak.

Ha lett volna rendőri készültség egy ilyen nem mindennapi eseményen, fel kellett volna tűnjön, hogy mindenkinél fegyver van – írta az újság, amely ahelyett, hogy a kopt mágussal készített volna interjút, maffia-esküvőt emlegetett.

Valaki azt állította a bámuló tömegben, hogy lengyelországi litván-tatárok, akik színesfém-kereskedésből gazdagodtak meg, s azért is vannak itt, mert a lebontásra váró elhagyatott gyárakból kibányászható rézre, alumíniumra várnak.

– Rigai cigányok, lett és orosz-cigány keveréknyelven beszélnek. Láttam az ottani kikötőben, hogy saját dokkjuk van. Oda érkezik az egész keleti blokkból a felvásárolt fém, és Rigában egész palotasort

vettek, de az is lehet, hogy csak bérelnek – mondta az egyik valutázó, aki évekig a frissen felszabadult Baltikumban üzemeltette hálózatát, s akinek törzshelyén most a nemi betegségeket szemléltető „doktornő" kuckója állt, akit eleven valójában lehetett látni, mert kuckója bejárata előtt állt, virágmintás pongyolában, papucsban, de ő is, mintha betagozódott volna az esküvői gyülekezetet bámulók közé, része volt a tömegnek.

Utólag sok mindent megtudhatott volna a város, de úgy tűnik, hogy hírzárlat van…

Tudósítónk a továbbiakban telefonon elmondta, hogy amikor még szórványos lövöldözést lehetett hallani, a kommandósok parancsnoka, akinek azt mondták az induláskor, hogy lövöldözés van az oroszpiacon, a tolmácson keresztül azt az orosznyelvű utasítást adta a bennlevőknek, hogy aki fegyvertelen, az kijöhet, nem esik bántódása.

Állítólag csak egy tinédzser korú, szöszke menyasszonyruhás lány jött ki, aki egyesek szerint tökéletesen hasonlított az oroszlánszelídítő hölgyre. Senki sem számított arra, hogy az egymás ellen ádázul harcoló maffiózók, talán a sátor hátsó kijáratán úgy tűnnek el, mintha soha nem is jártak volna a városban. Mintha az eset meg sem történt volna – fejezte be a húsz évvel korábbi tudósítást a fővárosi napilap.

*

Az amerikai lány, Suzy Walsh, nem akart napirendre térni az eset ilyenszerű magyarázata fölött. Hogy a világ legnagyobb trükkjének főpróbájáról hitte és hiszi mind a mai napig a fél világ, hogy amolyan kokain-bárókhoz méltó bandaháború volt Kelet-Európában.

– Mondja meg Suzy kisasszonynak, hogy utána érdeklődhet a ginisz rekordoknál, mert jelen volt egy hitelesítő emberük – mondta a fiatal református papnak, aki az angol nyelv töménységét mutatta be, amikor egyetlen szóval fordította Békai mondatát.

– No – mondta a szőke szépségnek.

Ezeket a dolgokat gondolta végig a pipafüstbe meredve.

– Tudja Lajos, a sajtó nagyhatalom, amint mostanában emlegetni szokták, a negyedik hatalmi ág – mondta a söntésnél ácsorgó csaposnak, aki talán azt sem tudta, hogy van másik három is, ami megelőzné az újságokat.

Amikor megérkeztek a többiek is a törzsasztalhoz a délelőtti sörözésre, Ötödik Békai már a negyedik dohányadag elfüstölésével is végzett, zsebre tette a már kihűlőben lévő pipát, s a sekrestyés felé fordult, akit műveltebbnek tartott a többieknél, mert rengeteg dolgot tanul a papoktól, és könyvek tucatjait örökölte a fehérbarátok agg

szerzeteseitől, s anélkül, hogy végig vezette volna azon a hosszú gondolatsoron, amely a pipafüst ködéből felszállt, csak egy mondatot mondott.

– Maga biztosan emlékszik, hogy volt az Édes-lyukban az a Suzanne. Na, ő a mostanság sokat emlegetett Juja. A francia asszonynak, annak a Jujának kellett legyen egy lánya, aki talán kiszökött Amerikába, annak a lánya, azaz Juja unokája lehetett az oroszlánszelídítő menyasszony a cirkuszi esküvőn, akinek a lánya, Juja dédunokája aztán amerikai mesterdetektívet játszva tőlünk akarta megtudni, hogy a világ legnagyobb cirkuszi bűvészmutatványának, a kétszáz ember eltűntetésének milyen visszhangja van húsz év után a városban. Lássa, csak vissza kellett képzeljem magam az Édes-lyukba, s azt hiszem meg is oldottam a rejtélyt.

– És hátha nem?! – kérdezte tűnődve a sekrestyés.

Ötödik Békai, zsebében a még mindig langyos pipát szorongatva, arra gondolt, hogy eszmefuttatását az Édes-lyukban kellett volna, hogy elmondja úgy hetven esztendeje, mert ott hozzáértő közönség volt. A nyugalmazott városi főorvos, két ügyvéd, a kollégium matematika professzora, s a lányok, akik, ha nem is voltak műveltek, de sokszor fején találták a szeget olyan kérdésekben is, amiről az urak már órák óta vitatkoztak.

– Lehet, hogy magának van igaza – mondta beleegyezően a sekrestyésnek, aztán hozzátette – kár, hogy már csak álmomban járok a Madám házába, s kár, hogy itt a Súrlott Grádicsban nincsenek belevaló vászoncselédek. Oh, te Édes-lyuk, minden történetek lényegének értő anyja – sóhajtotta végezetül.

Baloghné, a Súrlott Grádics tulajdonosa, elunva a hajdani kurvák reinkarnációjáról szóló történetet, megszólalt.

– Azért jár egyfolytában az agyában az utolsó Suzanne, mert maga havonta csak egyszer fizette Vedresnénél a számláját, s az államosítás éppen egy nappal a tartozásrendezés előtt történt. Úgy, hogy maga nemcsak ingyen dugta azt a szőke bakfist, de mínuszban van az állammal szemben is, mert annak idején kintlévőségeivel és tartozásaival egyetemben vették köztulajdonba a műhelyeket, vendéglőket, boltokat, még Vedresné műintézetét is. Maguk itt folyamatosan az Édes-lyukról álmodoznak. De mondanék maguknak egy tanmesét. Ha értik jó, ha nem, az sem baj. Szóval volt nekem egy ismerősöm, akinek a barátja egy olyan lánynak udvarolt, akinek a szomszédjának emeletes sarokháza volt. Értették ugye?! Maguk bakancsagyú trotlik.